

РАБОТЕН ЛИСТ 1

„ТРИТЕ СТАНЦИИ“

Литература

10 клас

Имена на участниците: _____

Никола Вапцаров, „Писмо“ („Ти помниш ли...“)

Това стихотворение е пътуване. Тръгва от едно място, минава през друго и стига до трето. Вашата задача е да намерите къде свършва всяка станция и къде започва следващата - с точност до стих.

СТАНЦИЯ 1 - МЕЧТАТА

Тук е момчето, което е чел книги и е повярвало в тях.

- Първият стих на станцията:

- Три гumi от текста, които носят мечтата:

- Какво точно обещава тази мечта на едно момче? Едно изречение.

СТАНЦИЯ 2 - УДАРЪТ

Тук мечтата се среща с действителността.

- Стихът, в който започва ударът - препишете го точно:

- Три гumi от текста, които носят удара:

- Сравнете двата списъка гumi. Кое се променя в самия език - какви гumi идват на мястото на предишните?

СТАНЦИЯ 3 - НОВАТА ВЯРА

Тук е най-трудното. Човек, ударен от живота, има два изхода: да престане да вярва или да повярва в друго.

- Стихът, в който започва новата вяра:

- В какво вярва човекът накрая? Отговорете с думи от текста, не със свои.

НАЙ-ВАЖНИЯТ ВЪПРОС

- Новата вяра същата ли е като мечтата от Станция 1? Ако не - по какво се различава? Мислете внимателно, преди да отговорите.

- А можеше ли човекът да стигне до Станция 3, без да мине през Станция 2? Защо?

Говорител на групата: _____

„ОТГОВОРЪТ НА ПРИЯТЕЛЯ“

Имена на участниците: _____

Никола Вапцаров, „Писмо“ („Ти помниш ли...“)

Това стихотворение е писмо. Значи има някой, който го получава - приятелят, с когото са мечтали за морето. Него го няма в текста и никога не отговаря. Днес вие сте той. Пишете отговора.

ТРИТЕ УСЛОВИЯ

- Условие 1.** Отговорът стъпва на конкретен стих. Изберете един стих от писмото и отговорете точно на него - не на стихотворението изобщо. Препишете стиха най-отгоре, за да се вижда на какво отговаряте.
- Условие 2.** В отговора има един въпрос, на който писмото не отговаря. Истински въпрос, който наистина остава след прочита.
- Условие 3.** Забранена е евтината утеха. Никакво „всичко ще се оправя“, „бъди силен“, „животът е такъв“. Приятелят е бил на същия кораб - той знае. Който утешава отвън, не е бил там.

- Стихът, на който отговаряме

- Отговорът на приятеля

Шест до десет изречения. Пишете така, както човек пише на човек - не както се пише съчинение.

- **Въпросът, който остава**

Подчертайте го в текста си и го препишете тук:

ПРОВЕРКАТА ПРЕДИ ДА ПРОЧЕТЕТЕ НА ГЛАС

1. Има ли във вашия отговор изречение, което утешава, без да знае? Ако да, зачеркнете го и вижте какво остава.

2. Вашият приятел вярва ли на новата вяра на Вапцаров, или се съмнява? И двете са позволени - но изберете и се придържайте.

Четец на групата: _____

ИНДИВИДУАЛНА ЗАДАЧА

Клас: 10. ____

Име: _____

Дата: _____

Проверка на целта на урока (3 минути)

Отговаряй кратко. Всеки отговор стъпва на текста или на трите станции, които намери с групата си.

1. Опиши пътя в стихотворението с три думи - по една за всяка станция.

1. _____ 2. _____ 3. _____

2. Препиши един стих, в който се вижда „капанът“ на живота, и обясни с едно изречение какво точно се разбива в него.

Стихът: _____

Какво се разбива: _____

3. Новата вяра не е същата като първата мечта. Посочи една конкретна разлика между двете.

4. Свържи с личния си опит - едно изречение. Имало ли е нещо, в което си вярвал и което се е оказало различно? Какво остана след това - нищо или нещо друго?

Този отговор е само за теб и за мен. Няма да го чета на глас.

КЛЮЧ ЗА УЧИТЕЛЯ

Отговорите по-долу са ориентир за насочващи въпроси, а не единствено верни решения.

0. ПОДГОТОВКА

- Нарежете листчета или ленти хартия, по едно на ученик, и ги пригответе за раздаване в последните минути. Осигурете лепяща лента или магнити и разчистете място на дъската вдясно от думите, които ще напишете в началото на часа.
- Разделете предварително стихотворението на три части и си отбележете къде минават границите според вас. Не ги съобщавайте - учениците трябва да ги открият сами, а бележките ви служат само за насочване.
- Прочетете творбата на глас предварително. Тя е писмо и звучи като разговор; ако се чете тържествено, се разпада.

1. „ДЖЕК ЛОНДОН“ - КАК ДА ПРОВЕДЕТЕ НАЧАЛОТО

- Изпишете само името на дъската и не обяснявайте нищо. Изчакайте класът да се сети - част от учениците ще знаят, други не.
- Кажете с едно изречение кой е, ако никой не знае: американски писател, разкази за морето, за севера, за силни хора, които се борят и оцеляват. Не разказвайте повече - нужна е аурата, не биографията.
- Записвайте думите на учениците вляво на дъската и ги оставете там до края на часа. Вдясно ще се появи стената.
- Очаквани отговори какво обещава такава книга: приключение, свобода, далечни страни, доказване, победа над обстоятелствата.

2. „ТРИТЕ СТАНЦИИ“ - КАКВО ДА ОЧАКВАТЕ

- Допуснете различия в границите между станциите. Спорът къде свършва мечтата и започва ударът е по-ценен от съгласието - изисквайте само стих, с който групата защитава границата си.
- Насочете към езика при втория въпрос на Станция 2 с въпроса: „Прочетете двата си списъка думи един след друг. Какво се случва с думите?“
- Ключовото наблюдение е, че в „Писмо“ мечтата и суровата действителност не са представени като два напълно отделени свята. Още в началото морето, машините, трюмовете и лепкавият мрак присъстват едновременно. Машините и образът на Машината се появяват и в представата за новата вяра. Важно е учениците да проследят не просто смяната на едни думи с други, а промяната в смисъла и отношението към образите. Въпросът е как преживяното променя погледа на лирическият говорител към света и как от тежката действителност се ражда новата му вяра.
- Сверете списъка от Станция 1 с думите на дъската от началото на часа. Съвпадението е почти дословно и си струва да се изведе на глас.
- Отделете най-много време за въпроса дали новата вяра е същата като първата мечта. Очакван и верен отговор: не е. Първата е дадена наготово от книгите и не е струвала нищо. Втората е платена - минала е през разочарованието и затова е по-твърда.

- Не отсъждайте по въпроса дали може да се стигне до третата станция без втората. Изведете и двете позиции: едните смятат, че ударът е задължителен, за да е истинска вярата; другите - че човек не бива да минава през това, за да прозледне.
- Свържете обобщението с гражданската компетентност: оптимизмът на Вапцаров не е наивен и не е вроден. Той е решение, взето след удара. Това е разликата между надежда и самозаблуда.

3. „ОТГОВОРЪТ НА ПРИЯТЕЛЯ“ - КАКВО ДА ОЧАКВАТЕ

- Следете третото условие най-строго. Забраната на евтината утеха е сърцето на задачата. Обикаляйте и питайте: „Този, който пише, бил ли е на същия кораб? Тогава защо говори като страничен човек?“
- Очаквайте първите варианти да са пълни с „ще се оправи“ и „бъди силен“. Не ги коригирайте сами - помолете групата да ги зачеркне и да види какво остава. Обикновено остава едно честно изречение, по-силно от целия абзац.
- Изисквайте въпросът да е истински, а не риторичен. „Нима си струва?“ е поза. „Ти вярваш ли, че ще го доживееш?“ е въпрос.
- Допуснете и съмняващ се приятел. Отговор, който не приема новата вяра, е напълно легитимен, стига да е обоснован, и често поражда най-добрата дискусия.
- Слушайте два отговора на глас, не повече, и не ги сравнявайте помежду им.

4. ПРОВЕРКА НА ЦЕЛТА - ОЧАКВАНИ ОТГОВОРИ

- **Въпрос 1.** Приемат се всички тройки, които улавят движението: мечта - удар - вяра; илюзия - разочарование - решение; книги - трюм - хора.
- **Въпрос 2.** Приема се всеки стих от втората станция. Разбива се представата, че животът ще прилича на книгите; че смелостта стига; че светът чака да бъде завоюван.
- **Въпрос 3.** Ключова разлика: първата мечта е получена наготово и е за самия него - приключение, слава, лично доказване. Втората е изстрадана и е за други хора; тя има цена и отговорност. Приема се и формулировка през сигурността: първата е била лека, втората е трудна и въпреки това е избрана.
- **Въпрос 4.** Личен отговор, не се оценява по съдържание. Прочетете отговорите насаме. Ако някой сподели нещо тревожно, потърсете го след часа, не пред клас.

5. ХАРТИЕНАТА СЕНА - КАК ДА Я ПРОВЕДЕТЕ

- Раздайте листчетата и кажете изрично три неща: едно изречение, без име отдолу, и никой няма да разбере кой какво е написал.
- Не обикаляйте, докато пишат, и не надничайте в листчетата. Анонимността е причината изреченията да са честни.
- Оставете учениците сами да залепват листчетата на дъската, един по един. Не ги събирайте вие - самото ставане и залепване е дейността. Стената трябва да се строи пред очите им.
- Изчакайте дъската да се напълни, преди да заговорите. Тишината, докато се лепи, работи.

- Прочетете на глас пет-шест изречения, избрани на случаен принцип, и спрете дотам. Не коментирайте, не оценявайте и не питайте кой ги е написал.
- Оставете листчетата на дъската до следващия час, ако е възможно. Те са готов ресурс за Урок 28, където се работи по аргументация и лична позиция.
- **По избор - дигитален вариант.** Ако предпочитате стената да е онлайн, в папката има Приложение 5 - готов документ с номерирани редове и с указания вътре. Правите копие, споделяте го за редактиране и показвате връзката, а документът стои проектиран, докато учениците пишат от телефоните си. Ефектът е сходен; хартиеният вариант е избран като основен, защото не зависи от интернет и от заредени телефони.

6. ДЕЛИКАТНОСТ

- Четвъртият въпрос от проверката и стената докосват лични разочарования. Не искайте споделяне на глас и не питайте кой какво е написал. Анонимността не подлежи на изключение.

7. АКО ВРЕМЕТО ИЗТИЧА

- Съкратете Станция 1 до две думи, но не питайте въпроса дали новата вяра е същата като мечтата - той е урочната цел.
- Намалете отговора във втората дейност до пет изречения, но оставете проверката за евтина утеха.
- Раздайте листчетата за стената още по време на проверката на целта, ако часът е закъснял - така се печели цяла минута.

„АЗ ВЯРВАМ“

ЗА УЧИТЕЛЯ - ТРИ СЪПКИ ПРЕДИ ЧАСА

1. Отворете този документ и направете копие: Файл, после Създаване на копие. Работете в копието, не в оригинала - така стената остава чиста за следващия път и за другите колеги.
 2. В копието натиснете Споделяне, изберете Всеки с връзката и сменете правото на Редактор. Копирайте връзката.
 3. Съкратете връзката или направете от нея QR код и я подгответе за показване - на екрана, на дъската или в чата на класа. Учениците трябва да я въведат за секунди, не за минута.
- **Ако няма интернет или телефоните са прибрани:** раздайте листчета, учениците пишат по едно изречение и ги закачат на дъската. Стената става хартиена и работи почти толкова добре. Единственото, което се губи, е гледането как текстът се появява на живо.
 - **Съвет:** проектирайте документа на екрана, докато учениците пишат. Ефектът е в това да виждат как изреченията изникват едно след друго.

ЗА УЧЕНИЦИТЕ

Намерете свободен ред с номер и напишете своето изречение след номера. Един ред - един човек. Не изтривайте чужди изречения и не пишете имена.

Изречението започва така:

Аз вярвам в _____, защото _____.

Едно изречение. Пишете за нещо, в което вярвате наистина - не за нещо, което звучи добре.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

Намерете свободен ред с номер и напишете своето изречение след номера.
Един ред - един човек. Не изтривайте чужди изречения и не пишете имена.

Изречението започва така:

Аз вярвам в _____, защото _____.

Едно изречение. Пишете за нещо, в което вярвате наистина - не за нещо,
което звучи добре.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____
11. _____
12. _____
13. _____
14. _____
15. _____
16. _____
17. _____
18. _____
19. _____
20. _____
21. _____
22. _____
23. _____
24. _____
25. _____
26. _____
27. _____
28. _____
29. _____
30. _____